

**ТӨСВИЙН ЕРӨНХИЙЛӨН ЗАХИРАГЧИЙН
2018 ОНЫ САНХҮҮГИЙН НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН,
ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛД ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН
ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ**

Агуулга

1	Аудитын гэрчилгээ.....	2
2	Аудитын тайлан.....	4
2.1	Оршил.....	4
2.2	Аудит хийх үндэслэл, зорилго, талуудын хүлээх үүрэг, хариуцлага.....	4
2.3	Аудитын явцад мөрдсөн бодлого, журам, арга зүй, шалгуур үзүүлэлт.....	4
2.4	Байгууллагын зорилго, үйл ажиллагаа, хууль, эрх зүйн орчин.....	5
2.5	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, үйл ажиллагаа болон дотоод хяналттай холбоотой хүчин зүйлсийн үнэлгээ.....	6
2.6	Төлөвлөлтийн шатанд тодорхойлсон эрсдэл, түүнийг үнэлсэн байдал.....	6
2.7	Материаллаг байдлын суурь сонгосон үндэслэл, тайлбар.....	6
2.8	Аудитын явцад хэрэгжүүлсэн горим сорил, түүний үр дүн.....	7
2.8.1	Санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд хийсэн аудитаар илэрсэн алдаа, зөрчлийн нэгтгэл.....	7
2.8.2	Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагуудад хийсэн аудитын дүнгийн талаар.....	8
2.8.3	Зөвлөмж өгөхөөс бусад хэлбэрээр шийдсэн алдаа, зөрчилтэй асуудал.....	10
2.9	Дараагийн аудитаар авч үзэх буюу анхаарал татахуйц бусад чухал асуудал.....	11
2.10	Төсвийн гүйцэтгэлийн талаарх тайлбар, тодруулга.....	11
2.11	Шилэн дансны мэдээлэл.....	12
2.12	Өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилтийн талаарх тайлбар, тодруулга.....	12
2.13	Санал дүгнэлтийн хэлбэр, үндэслэл.....	13
3	Менежментийн захидал.....	14
3.1	Хөрөнгөтэй холбоотой.....	14
3.2	Нөхөн сэргээлтийн баталгаа данстай холбоотой.....	14
3.3	Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт.....	15
3.4	Аудитын түүвэрт хамрагдсан байгууллагатай холбоотой.....	15
4	Аудит хийгдсэн нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан.....	16
4.1	Аудит хийгдсэн санхүүгийн нэгтгэсэн байдлын тайлан.....	16
4.2	Аудит хийгдсэн санхүүгийн нэгтгэсэн үр дүнгийн тайлан.....	17
4.3	Аудит хийгдсэн нэгтгэсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан.....	18
4.4	Аудит хийгдсэн нэгтгэсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан.....	19
4.5	Аудит хийгдсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан.....	20
5	Хавсралт.....	21
5.1	Аудитын явцад илэрсэн алдаа, зөрчлийн нэгтгэл.....	21
5.2	Албан шаардлага.....	28
5.3	Төлбөрийн акт.....	33

Товчилсон үгийн жагсаалт

АДБОУС	Аудитын дээд байгууллагуудын олон улсын стандарт
АОУС	Аудитын олон улсын стандарт
БОАЖС	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд
БОАЖЯ	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яам
ЗГТС	Засгийн газрын тусгай сан
УСНББОУС	Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандарт
УТҮГ	Улсын төсөвт үйлдвэрийн газар
ТӨААН	Төрийн өмчит аж ахуйн нэгж
ТХН	Төсөл хөтөлбөрийн нэгж

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР

15160 Улаанбаатар хот, Чингэлтэй дүүрэг
Бага тойруу-3, Засгийн газрын IV байр
Утас:26-04-37, Факс:62-26-32-30
E-mail: info@audit.gov.mn

БАЙГАЛЬ ОРЧИН, АЯЛАЛ
ЖУУЛЧЛАЛЫН САЙД Н.ЦЭРЭНБАТ
ТАНАА

2019. Оч. 25 № 857
танай _____-ны № _____-т

Аудитын гэрчилгээ

Төрийн аудитын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.1, 18 дугаар зүйлийн 18.2, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.5-д заасны дагуу Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагуудын 2018 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд санхүүгийн тайлангийн аудит хийв.

Зөрчилгүй санал дүгнэлт

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагуудын 2018 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх нэгтгэсэн санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээ болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайланг материаллаг зүйлсийн хувьд Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, УСНББОУС-д нийцүүлж, Сангийн сайдын баталсан бодлого, журам, зааврын дагуу үнэн, бодитой, шударга илэрхийлсэн тул “Зөрчилгүй” санал дүгнэлт гаргаж байна.

Санал дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагуудын нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн зарчим, стандарт болон Аудитын олон улсын стандартад нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан Санхүүгийн тайлангийн аудитын журам, зааврын дагуу гүйцэтгэсэн. Эдгээр нь санхүүгийн тайлан материаллаг буруу илэрхийллээс ангид эсэх талаар үндэслэлтэй баталгаа олж авах зорилгоор аудитыг төлөвлөж, гүйцэтгэхийг шаарддаг.

Аудитаар Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагуудын 2018 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, тодруулга дахь үлдэгдэл, ажил гүйлгээний дүн хэмжээ болон илчлэл тодруулга, тус байгууллагад мөрдөж байгаа нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, бүртгэл хөтлөлт, програм хангамж, дотоод хяналтын систем болон удирдлагын хийсэн томоохон тооцооллыг шалгаж, аудитын санал дүгнэлтийг дэмжих нотлох зүйлсийг хангалттай цуглуулсан.

Бидний хийсэн аудит тус санхүүгийн тайлан, тодруулгад санал дүгнэлт өгөх хангалттай, зохистой үндэслэлийг бүрдүүлсэн бөгөөд аудитын дүнд үндэслэсэн санал, зөвлөмжийг аудитын тайланд тусгасан болно.

Үүрэг, хариуцлага

Төсвийн ерөнхийлөн захирагч нь Төсвийн тухай хуулийн 54 дүгээр зүйлийн 54.3-т заасны дагуу тайлант хугацааны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, тодруулгыг Нягтлан бодох бүртгэлийн болон Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн улсын стандарт, түүнтэй нийцүүлэн Сангийн сайдын баталсан журам, зааврын дагуу бэлтгэж, тайлагнах үүрэгтэй.

Аудитын дээд байгууллагуудын нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн зарчим, стандарт болон Аудитын олон улсын стандартын дагуу аудит хийж, жилийн эцсийн санхүүгийн тайланд санал дүгнэлт өгөх нь Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг юм.

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙ
АУДИТОРЫН ОРЛОГЧ БӨГӨӨД
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

С.БҮРЭНБАТ

2 Аудитын тайлан

2.1 Оршил

БОАЖС-ын эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагуудын 2018 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын дүн, дүгнэлтийг Төсвийн ерөнхийлөн захирагч Н.Цэрэнбат танд танилцуулж байна.

Энэхүү тайланд үйлчлүүлэгчийн санхүү, нягтлан бодох бүртгэл, дотоод хяналтын системд хийсэн үнэлгээний тойм, аудитын явцад илрүүлсэн гол зүйлс, гаргасан шийдлүүд, анхаарал хандуулахуйц залруулаагүй материаллаг болон материаллаг бус алдаа зөрчлийн талаарх тайлбар, тодруулга, аудитын санал дүгнэлтийн хэлбэр, түүний үндэслэлийн талаар тус тус хураангуйлан тэмдэглэв.

Аудитын дүнд үндэслэн харьяа байгууллагуудад илэрсэн алдаа зөрчлийг арилгах, холбогдох хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлж ажиллах, авлага, өр төлбөр, хөрөнгөтэй холбоотой зөвлөмжүүдийг менежментийн захидалд тусгасан болно.

2.2 Аудит хийх үндэслэл, зорилго, талуудын хүлээх үүрэг, хариуцлага

Бид Төрийн аудитын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.1, 18 дугаар зүйлийн 18.2, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.5-д заасны дагуу Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагуудын 2018 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгосон санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

БОАЖС-ын эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагуудын 2018 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль болон УСНББОУС, түүнд нийцүүлэн гаргасан төсвийн байгууллагын нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, заавар, журмын дагуу үнэн зөв, шударга илэрхийлэгдсэн эсэхэд дүгнэлт өгөх нь энэхүү аудитын зорилт байв.

Төсвийн ерөнхийлөн захирагч санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангаа Төсвийн тухай хууль болон УСНББОУС, түүнд нийцүүлэн баталсан төсвийн байгууллагын нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, журмын дагуу үнэн зөв, бодитой бэлтгэх үүрэгтэй.

Харин тухайн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг дээрх хууль болон бодлого, журмын дагуу материаллаг алдаагүй, үнэн зөв, шударга илэрхийлсэн эсэхэд санал дүгнэлт өгөх нь Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг юм.

Аудитыг 2019 оны 4 дүгээр сарын 5-ны өдрөөс 2019 оны 4 дүгээр сарын 22-ны өдрийн хооронд гүйцэтгэж, аудитын тайланг 2019 оны 4 дүгээр сарын 25-ны өдөр эцэслэн баталгаажуулж, Төсвийн ерөнхийлөн захирагчид хүргүүлэхээр төлөвлөн, Санхүүгийн аудитын газрын аудитор Ж.Болормаа, Э.Энхбаатар нар хариуцаж хэрэгжүүлэв.

БОАЖС 2018 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан болон төсвийн гүйцэтгэлийг Үндэсний аудитын газарт 2019 оны 4 дүгээр сарын 5-ны өдрийн 01/2149 дугаар албан бичгээр ирүүлсэн байна.

2.3 Аудитын явцад мөрдсөн бодлого, журам, арга зүй, шалгуур үзүүлэлт

Аудитын явцад АДБОУС, АОУС, нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн бусад зарчимд тулгуурласан төрийн аудитын байгууллагын санхүүгийн тайлангийн аудитын талаарх бодлого, арга зүйг мөрдөж ажиллав.

Дээрх стандарт, зарчимд нийцүүлж Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан “Төрийн аудитын байгууллагаас санхүүгийн тайланд аудит хийх журам”, түүнд тусгасан заавар аргачлалын дагуу горим сорилыг гүйцэтгэж, холбогдох нотлох баримтыг баталгаажуулсан болно.

Аудитыг дээрх бодлого, арга зүйд нийцүүлэн төлөвлөлтийн шатанд баталсан аудитын төлөвлөгөө, хөтөлбөрийн дагуу явуулав.

Аудит хийхэд Нягтлан бодох бүртгэлийн нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн зарчмууд, УСНББОУС, Төсвийн тухай хууль болон Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийг гол шалгуур болголоо.

2.4 Байгууллагын зорилго, үйл ажиллагаа, хууль, эрх зүйн орчин

Бид аудитын төлөвлөгөө, хөтөлбөрийн дагуу байгууллагын үйл ажиллагаа, түүний гадаад дотоод орчны талаар шаардлагатай хэмжээнд судалж, тэдгээрийн үр дүнг аудитад ашигласан.

БОАЖС-ын эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагуудын талаарх ерөнхий мэдээллийг аудитыг төлөвлөх үе шатанд шинэчлэн баримтжуулж, А101 маягаар баталгаажуулсан болно.

Эрхэм зорилго:

БОАЖЯ нь "Эдийн засаг, нийгмийн хөгжлийн хандлагыг экосистемийн тэнцвэрт байдлыг алдагдуулахгүй байхад чиглүүлж, байгалийн нөөц баялгийг зохистой ашиглах, жам ёсоор нөхөн сэргэх боломжийг бүрдүүлэх, байгальд ээлтэй тогтвортой аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх замаар хүрээлэн байгаа орчны тогтвортой байдлыг хадгалж, ногоон хөгжлийг хангах үйл ажиллагаанд төр, иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагын хамтын ажиллагаа, хүчин чармайлтыг өрнүүлж хүний эрүүл, аюулгүй орчинд амьдрах эрхийг хангахад оршино" гэсэн эрхэм зорилготой ажилласан байна.

Үйл ажиллагаа:

БОАЖЯ-ны үйл ажиллагааны тэргүүлэх чиглэлийг дараах байдлаар тодорхойлжээ. Үүнд:

- Монгол Улсын тогтвортой хөгжлийн зорилгод нийцсэн байгаль орчин, ногоон хөгжил, аялал жуулчлалын бодлого, стратегийг улс орны эдийн засаг, төсөв, санхүүгийн нөөц, олон улсын хамтын ажиллагааны бодлоготой уялдуулан төлөвлөж хэрэгжүүлэх, энэ чиглэлд Засгийн газрын манлайллыг хангах;
- Байгаль орчныг хамгаалах, ногоон хөгжлийг дэмжих, аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх чиглэлээрх хувийн хэвшил, нутгийн өөрөө удирдах болох захиргааны байгууллага, төрийн бус байгууллага, иргэдийн үүсгэл санаачилга, хамтын ажиллагааг дэмжих, тэдгээрийн үйл ажиллагааг бодлогоор уялдуулан чиглүүлэх;
- Яам, салбарын албан хаагч, ажиллагсад байгаль хамгаалах, ногоон хөгжлийг дэмжих, аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх шинжлэх ухааны ололт, олон улсын тэргүүний арга туршлагыг үйл ажиллагаандаа нэвтрүүлэх, мэргэжлийн ур чадвараа хөгжүүлэхэд дэмжлэг үзүүлэх;
- Байгаль орчны төлөв байдал, хувьсал өөрчлөлтийн чиг хандлагыг судлан шинжлэх, байгаль орчныг хамгаалах, экосистемийн тэнцвэрт байдлыг хадгалахтай холбогдуулан үйлдвэрлэл, үйлчилгээ, хэрэглээнд шинжлэх ухааны ололт, ногоон технологи нэвтрүүлэхэд урамшууллын болон зохицуулалтын хөшүүрэг ашиглах;

БОАЖС-ын эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагуудын удирдлага Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн хувьд дараах хууль болон УСНББОУС, түүнд нийцүүлэн баталсан төсвийн байгууллагын Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, журмын хүрээнд төсөв, санхүү, нягтлан бодох бүртгэлийн үйл ажиллагааг эрхлэн гүйцэтгэж байна.

Тайлант хугацаанд дээрх бодлого, журамд томоохон шинэчлэлт, өөрчлөлт гараагүй байна.

2.5 Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, үйл ажиллагаа болон дотоод хяналттай холбоотой хүчин зүйлсийн үнэлгээ

Бид санхүүгийн тайланд материаллаг алдаа байхгүй гэдгийг нягтлах үүднээс үйлчлүүлэгчийн нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, үйл ажиллагаа болон дотоод хяналтыг шаардлагатай гэж үзсэн хэмжээгээр дахин хянасан. Энэ нь материаллаг алдаа гарахаас хамгаалах ёстой гол бодлого, хяналтуудыг тодруулах, судлах зорилготой юм.

БОАЖС-ын эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагуудын мөрдөж байгаа Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг нь Сангийн яамны хэрэгжүүлсэн нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын шинэчлэлт, холбогдох стандарт, хууль тогтоомжтой нийцэж байна.

Тус санхүү, нягтлан бодох бүртгэлийн үйл ажиллагааг үнэлэхэд эрсдэл “бага” буюу мэдээллийн технологийн мэргэжилтнийг аудитад татан оролцуулах шаардлагагүй гэж үзлээ.

БОАЖЯ санхүүгийн нэгтгэсэн тайланг бэлтгэхдээ нягтлан бодох бүртгэлийн “Э-тайлан” програм хангамж ашигласан байна.

БОАЖС-ын эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагуудын дотоод хяналтын эрсдэлийг төлөвлөлтийн үе шатанд “дунд” гэж үнэлсэн бөгөөд гүйцэтгэлийн шатанд дахин хянахад дотоод хяналт үр нөлөөтэй гэж үзлээ.

БОАЖЯ-ны Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ, дотоод аудитын газар тайлант онд 38 байгууллага, 2 төслийн санхүүгийн үйл ажиллагаа болон Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилтэнд хяналт шалгалт хийсэн байна. Шалгалтаар нийт 242.8 сая төгрөгийн зөрчилд 341 зөвлөмж өгч, хэрэгжилтийг хангуулж ажиллажээ.

Нийт илэрсэн зөрчлийн 49.5 хувь буюу 120.8 сая төгрөг нь цалин болон нэмэгдэл урамшууллыг илүү, дутуу тооцсонтой холбоотой зөрчил байна.

2.6 Төлөвлөлтийн шатанд тодорхойлсон эрсдэл, түүнийг үнэлсэн байдал

Аудитын явцад БОАЖС-ын эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагуудын санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл нь материаллаг хэмжээний алдаатай илэрхийлэгдээгүй гэсэн үндэслэлтэй нотолгоо олж авахын тулд байгууллагын гадаад дотоод орчин, дотоод хяналтыг судалж, санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлтэй холбоотой эрсдэлтэй асуудлыг илрүүлж, үнэлсэн.

Аудитыг төлөвлөх үе шатанд эрсдэлийн үнэлгээний урьдчилсан горим хэрэгжүүлэн 5 эрсдэлтэй асуудал тодорхойлж, эрсдэлийн үнэлгээний дүнд үндэслэн 3 асуудалд нарийвчилсан горим сорил хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж баталгаажуулсан болно.

Аудитын чиглэл тус бүрд хамаарах илрүүлсэн эрсдэлийн жагсаалт, түүний үнэлгээг Б301 маягтаар, эрсдэлтэй асуудлыг сорих аудитын горим, сорил, түүнийг баримтжуулах, нотлох зүйлс цуглуулах арга зүйг Б401, Б402 маягтаар тус тус баримтжуулав.

2.7 Материаллаг байдлын суурь сонгосон үндэслэл, тайлбар

Аудитыг төлөвлөх болон гүйцэтгэх үе шатны материаллаг байдлыг АДБОУС 1320, АОУС 320-ын дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр санхүүгийн нэгтгэсэн үр дүнгийн тайлангийн нийт зардлыг сонгов.

БОАЖС-ын эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагуудын 2018 оны нийт зардал 106,149.4 сая төгрөг бөгөөд түүний 2 хувь болох 2,123.0 сая төгрөгөөр материаллаг байдлыг тодорхойлж, баталгаажууллаа.

Материаллаг байдлын суурийг тооцохдоо үйл ажиллагааны болон хөрөнгийн зардлууд нь улсын төсвөөс санхүүждэг төсөвт байгууллага тул нийт зардлыг материаллаг байдлын сууриар сонголоо.

Аудитыг төлөвлөх үе шатны материаллаг байдлын түвшинг Б201, аудитыг гүйцэтгэх үе шатны материаллаг байдлын түвшинг В401 маягтаар тус тус баримтжуулан баталгаажуулав.

2.8 Аудитын явцад хэрэгжүүлсэн горим сорил, түүний үр дүн

Аудитын явцад хэрэгжүүлэх горим сорилыг төсвийн шатлалд хамаарах байгууллага, нэгж тус бүрээр төлөвлөж хэрэгжүүлсэн бөгөөд аудитын дүн, дүгнэлтийг нэгтгэсэн байдлаар үнэлж, гаргалаа.

БОАЖС-ын эрхлэх асуудлын хүрээний харьяа 96 байгууллага, нэгжийн 2018 оны санхүүгийн тайланд аудит хийж баталгаажуулахаас 72 байгууллага, нэгж аудитад хамрагдсан байна.

Хүснэгт 1 (Санхүүгийн тайлангийн аудит хийсэн хэлбэр, тоогоор)

№	Байгууллагын ангилал	Санхүүгийн тайлангийн аудит хийсэн хэлбэр			
		Санал дүгнэлт гаргасан	Түүвэрлэсэн	Итгэл үзүүлсэн	Аудитад хамрагдаагүй
1	Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч	1			
2	Төсвийн шууд захирагч	64	4	12	-
3	Засгийн газрын тусгай сан	1			
4	Төсөл хөтөлбөрийн нэгж	4	-	-	5
5	Төрийн өмчит аж ахуйн нэгж	2	1	-	1
6	Төсвийн ерөнхийлөн захирагч	1		-	-
	Дүн	73	5	12	6

Эх сурвалж: Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын А/156 дугаар тушаал

Аудитад хамрагдсан байгууллага, нэгжийн 72 санхүүгийн тайлангаас “Зөрчилгүй” 69, “Хязгаарлалттай” 3 санал дүгнэлт авсан байна.

2.8.1 Санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд хийсэн аудитаар илэрсэн алдаа, зөрчлийн нэгтгэл

БОАЖС-ын эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагуудын 2018 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитаар илэрсэн нийт 13,723.0 сая төгрөгийн алдаа, зөрчлийн 88.3 хувь буюу 12,129.5 сая төгрөгийн алдааг аудитын явцад залруулж, 2.7 хувь буюу 366.0 сая төгрөгийн зөрчилд хохирлыг барагдуулах төлбөрийн акт тогтоож, 1.9 хувь буюу 253.3 сая төгрөгийн зөрчлийг арилгах албан шаардлага хүргүүлж, 7.1 хувь буюу 974.2 сая төгрөгийн зөрчлийг засах, давтан гаргахгүй байх зөвлөмж хүргүүллээ.

Төсвийн шууд захирагчийн 229.4 сая, төсөл хэрэгжүүлэх нэгжийн 2,394.6 сая, төрийн өмчит аж ахуйн нэгжийн 276.4 сая, Засгийн газрын тусгай газрын сангийн 0.9 сая, төвлөрүүлэн захирагчийн 8,864.9 сая, Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 363.3 сая, нийт 12,129.5 сая төгрөгийн 44 алдаа, зөрчлийг аудитын явцад залруулсан байна.

Төрийн аудитын байгууллагаас аудитын явцад илрүүлсэн алдаа, зөрчил түүний шийдвэрлэлтийн байдлыг дор нэгтгэн үзүүлэв. Үүнд:

Хүснэгт 2 (Алдаа, зөрчил түүний шийдвэрлэлт, сая төгрөгөөр)

№	Байгууллагын ангилал	Залруулаа-гүй алдаа, зөрчил		Үүнээс							
				Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж		Хариуцлага тооцуулах санал	
				Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
1	Төсвийн ерөнхийлөн захирагч	7	651.5	-	-	2	137.1	3	514.4	2	-
2	Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч	3	6.5					2	6.5	1	-
3	Засгийн газрын тусгай сан	2	33.1					2	33.1		
4	Төсвийн шууд захирагч	97	751.7	26	361.7	19	47.2	52	342.8		
5	Төрийн өмчит аж ахуйн нэгж	5	77.0	1	4.3	1	-	3	72.7		
6	Төсөл хөтөлбөрийн нэгж	17	73.7			3	73.7	14			
	Дүн	131	1,593.5	27	366.0	25	258.0	76	969.5	3	-

Эх сурвалж: 2018 оны санхүүгийн аудитын тайлан

2.8.2 Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагуудад хийсэн аудитын дүнгийн талаар

Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч:

Цаг уур орчны шинжилгээний газрын санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн аудитаар 8,864.9 сая төгрөгийн 2 алдааг залруулж, 6.5 сая төгрөгийн 2 зөвлөмж өгсөн байна.

- Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланг Сангийн сайдын 2015 оны 341 дүгээр тушаалаар баталсан “Санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, тодруулга бэлтгэх журам”-ын дагуу бэлтгэж, тайлагнаагүй;
- Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт 8,864.9 сая төгрөгийг цэвэр хөрөнгө/ өмчийн өөрчлөлтийн тайлангийн тайлант үеийн үр дүн дансанд тайлагнасныг аудитын явцад залруулсан.
- Тайлант онд эрүүл мэнд, нийгмийн даатгалын шимтгэлийн илүү төлөлт 2.8 сая төгрөгөөр тооцоо нийлсэн боловч санхүүгийн тайланд авлагаар тайлагнаагүй байна. Мөн баярын өдрүүдээр ажилласан цагийн тооцоог олгосон цалингийн нэмэгдэлтэй тулган шалгахад шинэ жилийн баярын өдрөөр ажилласан 103 цагийн тооцоо гарсан боловч 111 цагаар буюу 8 цаг илүү бодож нэмэгдэл цалин олгосон.
- Цаг агаарт зориудаар нөлөөлж хур тунадас нэмэгдүүлэх пуужингийн зарцуулалт 9 пуужин буюу 3.7 сая төгрөгөөр зөрүүтэй. Пуужингийн зарцуулалтыг харвалтын тайлантай тулган шалгахад 9 пуужин харвасан акт дутуу байгаа нь Улаанбаатар хотын экспедицийн харвасан 6 пуужингийн акт дутуу, зарим аймгууд шаардлага хангахгүй пуужинг үлдэгдлээр тоолдог, эсвэл зарцуулсанд тооцдог зэргээс 3 пуужингийн зөрүүтэй илэрхийлэгдсэнд зөвлөмж өгсөн байна.

Засгийн газрын тусгай сан:

Байгаль орчин, уур амьсгалын санд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитаар 0.9 сая төгрөгийн 1 алдааг залруулж, зөрчлийг давтан гаргахгүй байх талаар 6.5 сая төгрөгийн 2 зөвлөмж өгсөн байна.

- Санхүүгийн програм хангамжийг бүртгэлд авахдаа аж ахуйн материалд орлогоор бүртгэсэнийг залруулсан.
- Тус сангийн санхүүгийн тайланд бүртгэлтэй өр төлбөр нь 2014 оноос он дамжин бүртгэгдэж байгаа ба тайлант онд 12.8 сая төгрөгийг барагдуулж 279.2 сая төгрөгийн үлдэгдэлтэй

тайлагнасан байна. Өр төлбөрийн үлдэгдэлтэй харилцагч нарт тооцоо нийлэх хүсэлт явуулснаас 33.1 сая төгрөгийн авлагатай 5 харилцагч тус сантай тооцооны үлдэгдэлгүй талаар албан бичиг ирүүлсэн.

- Эко халаагуур нийлүүлэх тухай 2018 оны 18/350 дугаартай гэрээгээр Эрүүл мэнд-Интернейшнл байгууллагаас 2 загварын цахилгаан халаагуур нийт 622 ш хүлээн авахаас одоогийн байдлаар 500 ш хүлээн авч 122 ш эко цахилгаан халаагуур дутуу байна. Мөн тайлант хугацаанд Баянзүрх дүүрэг, Баянгол дүүргийн 200 оршин суугчидтай гэрээ байгуулж эко халаагуур олгосныг тулган шалгахад баримт материал дутуу 2 хүн байна.

Төсвийн шууд захирагчид:

Төсвийн шууд захирагчийн санхүүгийн тайлангийн аудитад хамрагдсан 64 байгууллагаас “Хязгаарлалттай” 2, “Зөрчилгүй” 62 санал дүгнэлт авсан байна. Аудитаар нийт 981.1 сая төгрөгийн алдаа, зөрчил илэрснээс аудитын явцад 229.4 сая төгрөгийн 30 алдаа, зөрчлийг залруулж, 361.7 сая төгрөгийн 26 төлбөрийн акт, 47.2 сая төгрөгийн 19 албан шаардлага, 342.8 сая төгрөгийн 52 зөвлөмж хүргүүлсэн байна.

Залруулагдаагүй дараах нийтлэг алдаа зөрчил илэрсэн байна. Үүнд:

- Урьдчилж гарсан зардал дансанд бүртгэгдсэн гэрээт ажлууд гэрээний хугацаанд хийгдээгүй, ажил нь зогссон, ажил хүлээн авсан актгүй зэргээс шалтгаалан он дамжин бүртгэгдсэн;
- Хөтөлбөр арга хэмжээний батлагдсан төлөвлөгөөнд тусгагдаагүй үйл ажиллагаанд хөрөнгө зарцуулсан;
- Амралтын мөнгө олгохдоо хоол унааны мөнгө илүү тооцож олгосон;
- Гадаад томилолтын удирдамжид заасны дагуу томилолтын тайлан, илтгэх хуудас бичээгүй, үр дүнг тайлагнаагүй, холбогдох анхан шатны баримт бүрдүүлээгүй байна;
- Худалдан авсан хангамж, бараа материал, тогтмол зардлыг тооцооны дансаар дамжуулалгүй шууд зардлаар бүртгэсэн;
- Төсвийн байгууллагын мөнгөн кассын журмын дагуу кассын тайланг гаргаж ажиллаагүй, касс дахь мөнгөний үлдэгдлийн тооллого тооцоо хийгээгүй;
- Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газарт түрээсийн орлого төвлөрүүлээгүй зэрэг алдаа зөрчлүүд илэрсэн байна.

Төсөл хөтөлбөрийн нэгжүүд:

Төсөл хөтөлбөрүүдэд хийсэн аудитаар 2,394.6 сая төгрөгийн 6 алдааг залруулж, 117,1 сая төгрөгийн 3 албан шаардлага, 14 зөвлөмж өгсөн байна.

Төсөл хөтөлбөрүүдэд дараах алдаа, зөрчил илэрсэн байна. Үүнд:

- Төслийн тусгай гэрээнд заасан орон тоог мөрддөггүй, гэрээт ажилтан ажиллуулан цалингийн зардлыг нэмэгдүүлсэн;
- Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газрын баталсан бусдаас түрээсэлдэг байр талбайн дээд хязгаар 30.0 мянган төгрөгөөс ихгүй байх гэж заасныг хэрэгжүүлдэггүй, ашиглалтын зардлыг түрээсийн зардалд оруулж тайлагнадаг;
- Төслийн 2018 оны төсөвт гадаад томилолтын зардал батлагдаагүй байхад гадаад томилолтын зардал гарсан ба томилолтын үр дүнг үнэлж дүгнээгүй, төслийн үндсэн зорилготой хамаатай эсэх нь тодорхойгүй;
- Хөрөнгө оруулалт, худалдан авалт болон үйл ажиллагааны зардлын төсвийг Сангийн ямаар батлуулаагүй;
- Бараа материалыг бүртгэлд тусгадаагүй зэрэг алдаа, зөрчлүүд байна.

Төрийн өмчит аж ахуйн нэгж:

Аудитад хамрагдсан 2 аж ахуйн нэгжийн санхүүгийн тайланд 276.4 сая төгрөгийн 2 алдааг залруулж, 2 зөвлөмж өгсөн байна.

- Усны салбарын 90 жилийн ойн арга хэмжээг тэмдэглэхээр бусад байгууллагаас авсан 142.5 сая төгрөгийн хандив тусламжийг орлогоор бүртгэсэн болон ойн арга хэмжээг тэмдэглэхэд гарсан 133.9 сая төгрөгийн зардлыг татвар ногдох зардлаас хасагдах зардлаар бүртгэсэнийг залруулсан.
- Бэлэн мөнгөний нярав кассын бүртгэлийг гараар хөтөлдөггүй, өдөр бүр үлдэгдлээр бодитоор гаргахгүй байгаа нь Монгол Улсын Сангийн сайдын 2017 оны 347 тоот тушаалаар батлагдсан "Анхан шатны бүртгэлийн маягт зааврыг мөрдөж ажиллах" журамд нийцэхгүй;
- Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичгийг 2013 онд боловсруулсан боловч байгууллагын үйл ажиллагааны онцлог, чиглэл, нягтлан бодох бүртгэлтэй нийцээгүй байгаад зөвлөмж өгсөн байна.

Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн аудитын хугацаанд Аялал жуулчлалын хөгжлийн төвийн 2018 оны санхүүгийн тайланд түүврээр аудит хийхэд дараах зөрчил илэрсэн. Үүнд:

- Тус байгууллага нь Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.8-д заасан цаглабарт хугацаанд 2018 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайлангаа Төрийн аудитын байгууллагад ирүүлээгүй байна.

Шийдэл: Албан шаардлага хүргүүлсэн.

- БОАЖЯ-ны 2018 оны үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх ажлын хүрээнд Казиногийн тухай хуулийн төсөл боловсруулах 43.0 сая төгрөгийн гэрээт ажлын хугацаа 2018 оны 10 дугаар сарын 18-нд дууссан боловч ажлын гүйцэтгэлийн тайлан бичээгүй, гэрээ дүгнэсэн актгүй тул үлдэгдэл санхүүжилт 4.3 сая төгрөгийг олгоогүй байна.

Шийдэл: Гэрээт ажлын үлдэгдэл төлбөр 4.3 сая төгрөгийг Улсын төсөвт төвлөрүүлэх төлбөрийн акт тогтоосон.

“Биологийн олон янз байдлыг хамгаалах, уур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицох” төсөл, Говийн их дархан цаазат газрын “Б” хэсгийн хамгаалалтын захиргаа, Увс аймгийн “Цаг уур, орчны шинжилгээний төв” нь 2018 оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар “Хязгаарлалттай” санал дүгнэлт авсан байна.

Шийдэл: Албан шаардлага хүргүүлсэн.

2.8.3 Зөвлөмж өгөхөөс бусад хэлбэрээр шийдсэн алдаа, зөрчилтэй асуудал

Аудитыг төлөвлөх үе шатанд тогтоосон эрсдэл тус бүрд хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн горим сорилын хэрэгжилт, гол үр дүнгийн талаар дор нэгтгэн тэмдэглэв.

Эрсдэлийн үнэлгээний дүнд үндэслэн аудитын 7 чиглэлээр 14 горим сорил гүйцэтгэж, үнэлэхэд 11 асуудлыг алдаа, зөрчилтэйд тооцож, 3 асуудлыг алдаа, зөрчилд тооцохгүй гэж шийдвэрлэснээс гадна 3 асуудлыг аудитын явцад санхүүгийн тайланд залруулга хийлгэлээ.

Аудитын явцад хийсэн залруулгын талаарх мэдээллийг В30103 маягтаар нэгтгэж, баримтжуулсан болно.

Аудитын явцад илрүүлсэн залруулаагүй алдаа, зөрчилтэй асуудлыг В501 маягтаар нэгтгэж, баримтжуулсан бөгөөд байгууллагын удирдлага болон холбогдох албан тушаалтнуудад танилцуулж, баталгаажуулсан.

Аудитын явцад илэрсэн алдаа, зөрчилтэй асуудлаас зөвлөмж өгөх асуудлыг менежментийн захидалд оруулж, бусад хэлбэрээр шийдсэн алдаа, зөрчилтэй асуудлын дэлгэрэнгүйг дараах заалтад хураангуйлан тэмдэглэв. Үүнд:

Асуудал 1: Санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн залруулга

Төсвийн гүйцэтгэлийн нэгтгэсэн тайлангийн нийт зарлага ба цэвэр зээлийн дүнг 99.7 сая төгрөгөөр дутуу, санхүүгийн нэгтгэсэн байдлын тайлан, нэгтгэсэн цэвэр хөрөнгө/ өмчийн өөрчлөлтийн тайлангийн дүн 232.9 сая төгрөгөөр зөрүүтэй, хөрөнгө оруулалтын санхүүгийн тайланд техник хяналтын дансаар дамжуулан зарцуулсан 30.7 сая төгрөгийг эргэлтийн бусад хөрөнгийн дансанд бүртгэсэн байна.

Шийдэл: Аудитын явцад 363.3 сая төгрөгийн 3 алдааг залруулсан.

Асуудал 2: Гадаад томилолтын зардал

БОАЖС-ын эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагуудын 2018 оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар харьяа 3 байгууллагад нийт 132.4 сая төгрөгийн гадаад томилолтын зардалтай холбоотой зөрчил илэрсэн байна. Үүнд:

- “Ойн судалгаа хөгжлийн төв” УТҮГ-аас БОАЖС-ын тушаалаар гадаад орнуудад томилолтоор ажиллах 46.0 сая төгрөг баталсан боловч томилолтоор ажиллах хугацаа тодорхойгүй, тийзний төлбөрийг урьдчилан шилжүүлсэн, гадаад томилолтоор ажилласан тайлан, илтгэх хуудас, анхан шатны баримтгүй;
- БОАЖЯ-ны Төрийн нарийн бичгийн даргын тушаалаар Аялал жуулчлалын хөгжлийн төвд шилжиж ирсэн 43.0 сая төгрөгийн Европын зарим орнуудад “Казиногийн тухай хууль” боловсруулахтай холбоотойгоор судалгаа хийх томилолтын тайлан, илтгэх хуудасгүй,
- Биологийн олон янз байдлыг хамгаалах, уур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицох төсөлд гадаад томилолтын зардал батлагдаагүй байхад 43.4 сая төгрөгийн томилолтын зардал гарсан боловч томилолтын үр дүнг үнэлж дүгнээгүй, төслийн зорилготой хамаатай эсэх нь тодорхойгүй байна.

Шийдэл: Албан шаардлага хүргүүлсэн.

Асуудал 3: Дотоод аудит

Хар нуур-Ховд голын сав газрын захиргааны 2018 оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар дотоод ажил, бичиг хэрэг, нярваар ажиллаж байсан ажилтныг ажлаас буруу халсан нь шүүхийн шийдвэрээр тогтоогдож, төсвөөс 4.7 сая төгрөгийн нөхөн олговор олгосон зөрчил илэрсэн байна.

Шийдэл: Албан шаардлага хүргүүлсэн.

2.9 Дараагийн аудитаар авч үзэх буюу анхаарал татахуйц бусад чухал асуудал

Тайлант оны эцэст буюу төрийн сангийн гүйлгээ хааснаас хойш тус яамны Хөрөнгө оруулалтын данс болон Техник хяналтын данс хооронд 1,609.2 сая төгрөгийг шилжүүлж гүйлгээ хийсэн байна. Мөн Чингэлтэй дүүргийн Соёл, спорт, амралт, аялал жуулчлалын барилгын санхүүжилт 2,686.2 сая төгрөгийг Хас банкны баталгаагаар “Эко тогтол” ХХК руу шилжүүлсэн зэрэг гүйлгээ гарсан байна.

2.10 Төсвийн гүйцэтгэлийн талаарх тайлбар, тодруулга

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, Төсвийн ерөнхийлөн захирагч нь энэ хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д заасан төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

Төрийн аудитын байгууллага санхүүгийн тайлангийн аудитаар Төсвийн ерөнхийлөн захирагч нь батлагдсан төсөв, түүний гүйцэтгэлийг зохих журмын дагуу зохион байгуулсан, үнэн зөв, тайлагнасан эсэхэд үнэлэлт өгөхийг зорьдог.

БОАЖС-ын чиг үүргээ хэрэгжүүлэхтэй холбоотой 2018 онд 6 хөтөлбөр, 16 арга хэмжээнд зориулан 88,160.0 сая төгрөгийн төсөв батлагджээ. Батлагдсан төсөв, гүйцэтгэл, түүний хэтрэлт, хэмнэлтийн талаарх мэдээллийг энэ тайлангийн 4.5-д дэлгэрэнгүй харуулав.

Төсвийн орлогын нийт гүйцэтгэл 147.5 сая төгрөг буюу 49.9 хувиар давсан, зардлын нийт гүйцэтгэл 82,241.5 сая төгрөг буюу 93.3 хувьтай байгаа нь Агаарын бохирдлыг бууруулах хөтөлбөр, Мазаалай баавгайн амьдрах орчны нөхцлийг сайжруулах төсөл, Биологийн олон янз байдлыг хамгаалах, уур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицох төслийн гүйцэтгэл дутуу гарсантай холбоотой байна.

Нэмэлт санхүүжилтийн тайлангаар нийт 17,949.9 сая төгрөгийн орлого, 16,541.1 сая төгрөгийн зарлагын гүйлгээ хийгдсэн байна.

2.11 Шилэн дансны мэдээлэл

БОАЖС Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан мэдээллийг өөрийн цахим хуудсаар дамжуулан тухай бүр ил тод мэдээлж байх үүрэгтэй.

БОАЖЯ-ны Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ, дотоод аудитын газраас Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 1, төвлөрүүлэн захирагчийн 1, төсөл хөтөлбөрийн 5, төсвийн шууд захирагчийн 82, нийт 89 байгууллагыг хамруулан Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилтэд хяналт шалгалт хийж дүгнэлт зөвлөмж хүргүүлсэн байна.

Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 18 төрлийн 42 мэдээг Шилэн дансны цахим хуудсанд оруулах шаардлагатайгаас хугацаа хоцорсон 11, мэдээлэл оруулах хугацаа болоогүй 2, огт оруулаагүй 6 мэдээлэл, Төсвийн шууд захирагчдын 18-20 төрлийн 1778 мэдээлэлээс хугацаандаа оруулсан 1180, хугацаа хоцорсон 143, хугацаа болоогүй 356, огт оруулаагүй 99 мэдээлэл байна. 2018 оны жилийн эцсийн байдлаар Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт 84.1 хувьтай байна.

Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт хангалтгүй мэдээллээ оруулаагүй, улирлын тайланг дараа сарын 15-наас өмнө цахимаар ирүүлээгүй, мэдээллээ дутуу оруулсан 22 байгууллага байна.

Тус байгууллагын Шилэн дансны хуулиар хүлээсэн үүргийн биелэлтийг төлөвлөсөн хэмжээнд хянаж, баримтжуулсан болно.

2.12 Өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилтийн талаарх тайлбар, тодруулга

Өмнөх санхүүгийн тайлангийн аудитаар өгсөн зөвлөмжийн биелэлт 2018 оны жилийн эцсийн байдлаар 94.9 хувьтай байна.

Зөвлөмжийн мөрөөр хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний хүрээнд Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын "Аудитын зөвлөмж хэрэгжүүлэх тухай" А/160 дугаар тушаалаар аудитын зөвлөмжийг хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөг батлуулсан.

БОАЖС-ын эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагуудын нягтлан бодогч нарын чадавхыг сайжруулах, 2017 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайлан, аудитын зөвлөмж, хууль, дүрэм, журам, цаг үеийн мэдээ, мэдээллээр хангах сургалтыг зохион байгуулж ажилласан байна.

Эдгээр зөвлөмжийн биелэлтийн талаарх мэдээллийг ажлын баримт материалд хадгалсан бөгөөд гүйцэтгэлийг аудитын явцад дахин нягталсан болно.

2.13 Санал дүгнэлтийн хэлбэр, үндэслэл

Бид БОАЖС-ын эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагуудын 2018 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийн тайланд аудит хийж, баталгаажуулах ажлыг АДБОУС-ын дагуу, Монгол Улсын холбогдох хууль тогтоомжид нийцүүлэн гүйцэтгэсэн.

БОАЖС-ын эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагуудын 2018 оны санхүүгийн нэгтгэсэн байдал, санхүүгийн нэгтгэсэн үр дүн, нэгтгэсэн мөнгөн гүйлгээ, нэгтгэсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан болон бусад илчлэл тодруулгад тайлагнасан үлдэгдэл, ажил гүйлгээнүүдээ холбогдох хууль, УСНББОУС, түүнд нийцүүлэн Сангийн сайдын баталсан заавар, журмуудын дагуу материаллаг байдлын хувьд алдаагүй, үнэн зөв, шударга илэрхийлсэн эсэхийг Аудитын гэрчилгээнд тодорхой дурдав.

Аудитын гэрчилгээг энэ тайлангийн 1 дүгээр хэсэгт үзүүлэв.

3 МЕНЕЖМЕНТИЙН ЗАХИДАЛ

Төрийн аудитын байгууллага санхүүгийн тайлангийн аудит бүрийн төгсгөлд аудитаар илрүүлсэн зүйлсийг нэгтгэсэн менежментийн захидлыг үйлчлүүлэгч, түүний удирдлагад зориулж бэлтгэдэг бөгөөд түүнд санхүү, нягтлан бодох бүртгэл, тайлагналын бодлого, үйл ажиллагаа, дотоод хяналтыг сайжруулах зөвлөмжийг тусгадаг.

Энэхүү менежментийн захидлын агуулга АДБОУС болон аудитын дүн, дүгнэлтээс урган гарсан болно. Санхүүгийн тайлан, бусад илчлэл тодруулгын талаар санал дүгнэлт гаргахад бидний бодлого, горим зориулагдсан.

Энэ нь БОАЖС-ын эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагуудын нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, горимыг зөвхөн аудитыг үр нөлөөтэй гүйцэтгэхэд шаардагдах цар хүрээнд дахин хянасан бөгөөд оршиж буй бүх сул талыг гаргаж ирэх боломжгүй юм.

Тиймээс аудитын тайланд тусгасан зөвлөмж нь аудит хийх үеийн нөхцөл байдлын талаарх бидний үнэлэлт, дүгнэлтийг илэрхийлж байгаа болно.

Харин эдгээр зөвлөмжийг та бидний хамтын ажиллагааны байр сууринаас гаргасан бөгөөд аудитаар өгсөн зөвлөмжийг хүлээн авч, хэрэгжүүлэх нь танай үүрэг хариуцлага юм.

Менежментийн захидалд дурдсан цаашид санхүүгийн тайланд шууд бөгөөд материаллаг хэмжээгээр нөлөөлж болзошгүй тул анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлоор нь эрэмбэлэн үзүүлэв. Үүнд:

3.1 Хөрөнгөтэй холбоотой

3.1.1 Илрүүлэлт

Хөрөнгө оруулалтын санхүүгийн тайлангийн аж ахуйн материалын дансанд бүртгэлтэй 526.1 сая төгрөгийн хөрөнгийн 398.6 сая төгрөгийн хөрөнгө нь Хими, химийн технологийн хүрээлэнд 2017 оноос ашиглагдаж байгаа боловч балансаас балансад шилжүүлээгүй байна.

3.1.2 Эрсдэл

Хөрөнгө дутагдах, үнэгүйдэх, холбогдох хууль тогтоомжийн заалт хэрэгжихгүй байх.

3.1.3 Өгсөн зөвлөмж

Нягтлан бодох бүртгэлийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.6-д “эд хөрөнгийн болон төлбөр тооцооны тооллого хийх, үр дүнг шийдвэрлэх, бэлтгэн нийлүүлэгч, худалдан авагчтай тооцоо хийж, үлдэгдлийг баталгаажуулж, баримтжуулах ажлыг зохион байгуулах, удирдах” гэж заасныг хэрэгжүүлэх.

3.1.4 Байгууллагаас өгсөн хариу, тайлбар

Аудитаар илэрсэн асуудлын бүртгэлтэй үйлчлүүлэгч байгууллагын удирдлага танилцаж хүлээн зөвшөөрсөн.

3.2 Нөхөн сэргээлтийн баталгаа данстай холбоотой

3.2.1 Илрүүлэлт

Байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээлтийн баталгааны тусгай дансны үлдэгдэл 14,037.2 сая төгрөг байгаа боловч төсөл хэрэгжүүлэгч бүрээр төвлөрүүлсэн орлого, буцаан олгосон мөнгөн хөрөнгийн нэгдсэн бүртгэл, мэдээ гаргаагүй байна. Мөн төсөл хэрэгжүүлэгчийн төвлөрүүлэх орлогын төлөвлөгөө, гүйцэтгэлийг тайлагнах батлагдсан маяггүй, Байгаль хамгаалах менежментийн төлөвлөгөөний тухайн жилийн төсвийн гүйцэтгэлийг хянаж баримтжуулаагүй байна.

3.2.2 Эрсдэл

Хяналт алдагдах, байгууллагууд хуулиар хүлээсэн үүргээ биелүүлэхгүй байх, холбогдох хууль тогтоомжийн заалт хэрэгжихгүй байх.

3.2.3 Өгсөн зөвлөмж

Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 9.9-д “.... сум, дүүргийн Засаг даргын дэргэдэх байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээлтийн тусгай дансанд төвлөрүүлж, төлөвлөгөөний биелэлтийг жил бүр тайлагнана” гэж заасныг хэрэгжүүлж ажиллах

3.2.4 Байгууллагаас өгсөн хариу, тайлбар

Аудитаар илэрсэн асуудлын бүртгэлтэй үйлчлүүлэгч байгууллагын удирдлага танилцаж хүлээн зөвшөөрсөн.

3.3 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт

3.3.1 Илрүүлэлт

Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 18 төрлийн 42 мэдээг Шилэн дансны цахим хуудсанд оруулах шаардлагатайгаас хугацаа хоцорсон 11, мэдээлэл оруулах хугацаа болоогүй 2, огт оруулаагүй 6 мэдээлэл, Төсвийн шууд захирагчдын 18-20 төрлийн 1778 мэдээлэлээс хугацаандаа оруулсан 1180, хугацаа хоцорсон 143, хугацаа болоогүй 356, огт оруулаагүй 99 мэдээлэл байна. 2018 оны жилийн эцсийн байдлаар Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт 84.1 хувьтай байна. Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт хангалтгүй мэдээллээ оруулаагүй, улирлын тайланг дараа сарын 15-наас өмнө цахимаар ирүүлээгүй, мэдээллээ дутуу оруулсан 22 байгууллага байна.

3.3.2 Эрсдэл

Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт хангалтгүй байх.

3.3.3 Өгсөн зөвлөмж

Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1 дэх заалтыг хэрэгжүүлж ажиллах.

3.3.4 Байгууллагаас өгсөн хариу, тайлбар

Аудитаар илэрсэн асуудлын бүртгэлтэй үйлчлүүлэгч байгууллагын удирдлага танилцаж хүлээн зөвшөөрсөн.

3.4 Аудитын түүвэрт хамрагдсан байгууллагатай холбоотой

3.4.1 Илрүүлэлт

Аудитын түүвэрт хамрагдсан Аялал жуулчлалын хөгжлийн төв нь БОАЖЯ-аас авах 6.9 сая төгрөгийн авлагыг санхүүгийн тайландаа тусгаагүй, 65.8 сая төгрөгийн өглөгийг тооцоо нийлсэн актаар баталгаажуулаагүй байна.

3.4.2 Эрсдэл

Санхүүгийн тайлан алдаатай илэрхийлэгдэх.

3.4.3 Өгсөн зөвлөмж

Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.2, 20 дугаар зүйлийн 20.2 дахь заалтуудыг мөрдөж ажиллах.

3.4.4 Байгууллагаас өгсөн, хариу тайлбар

Аудитаар илэрсэн асуудлын бүртгэлтэй үйлчлүүлэгч байгууллагын удирдлага танилцаж хүлээн зөвшөөрсөн.

Дээрх зөвлөмжийн биелэлтийг төрийн аудитын байгууллагад 2019 оны 9 дүгээр сарын 01-ний дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

4 Аудит хийгдсэн нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан

4.1 Аудит хийгдсэн санхүүгийн нэгтгэсэн байдлын тайлан

/мянган төгрөгөөр/

Дансны код	Үзүүлэлт	2017 оны 12-р сарын 31	2018 оны 12-р сарын 31
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	36,227,382.8	45,893,319.6
31	МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ	16,729,450.8	16,283,397.1
33	АВЛАГА	1,249,671.6	1,800,803.2
34	УРЬДЧИЛГАА	8,729,821.0	8,435,208.1
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	7,960,291.4	8,283,749.2
36	НӨӨЦИЙН БАРАА	1,558,148.0	-
	БУСАД ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГӨ	-	11,090,162.0
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	39,286,519.8	60,644,065.3
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	39,286,519.8	60,644,065.3
392	Биет хөрөнгө	39,115,551.7	43,561,341.4
393	Биет бус хөрөнгө	170,968.1	17,082,723.9
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	<u>75,513,902.6</u>	<u>106,537,384.8</u>
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	14,013,233.1	15,400,070.4
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	14,013,233.1	15,400,070.4
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	61,500,669.5	91,137,314.4
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	61,500,669.5	91,137,314.4
512	Хуримтлагдсан үр дүн	24,450,710.4	32,895,462.0
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	2,139,665.6	6,644,142.6
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	<u>75,513,902.6</u>	<u>106,537,384.8</u>

4.2 Аудит хийгдсэн санхүүгийн нэгтгэсэн үр дүнгийн тайлан

/мянган төгрөгөөр/

Дансны код	Үзүүлэлт	2017 оны 12-р сарын 31	2018 оны 12-р сарын 31
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	91,088,684.8	99,667,944.4
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	26,875,280.4	18,256,720.2
120	Нийтлэг татварын бус орлого	12,160,516.0	9,412,111.1
122	Тусламжийн орлого	14,714,764.3	8,844,609.0
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	64,213,404.4	81,411,224.2
2	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	82,922,299.7	84,754,780.5
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	71,363,960.4	80,898,491.3
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	68,133,988.1	72,064,839.9
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	27,373,210.2	26,205,589.7
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	2,856,421.3	3,124,231.7
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	1,480,959.1	1,514,296.6
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	1,798,540.4	1,888,529.9
2105	Нормативт зардал	292,712.0	60,702.8
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	1,952,129.3	773,793.0
2107	Томилолт, зочны зардал	848,245.0	790,572.9
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	24,606,082.7	25,840,883.2
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	6,925,688.2	11,866,240.1
212	ТАТААС	-	3,094,912.5
2121	Төрийн өмчит байгууллагад олгох татаас	-	3,094,912.5
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	3,229,972.3	5,738,739.0
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	11,558,339.3	3,856,289.2
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	11,558,339.3	3,856,289.2
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (III)=(I)-(II)	8,166,385.2	14,913,163.9
145	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ОРЛОГЫН ДҮН	399,815.8	350,949.3
225	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН	1,262,173.4	6,210,732.2
4	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ҮР ДҮН (4)=(145-225)	-862,357.6	-5,859,782.9
5	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ НИЙТ ҮР ДҮН (VI)=(III)+(IV)-(V)	<u>7,304,027.6</u>	<u>9,053,381.0</u>

4.3 Аудит хийгдсэн нэгтгэсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

/мянган төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын хувь оролцооны нийт дүн	Цөөнхийн хувь оролцоо	Засгийн газрын хувь оролцооны нийт дүн
1	2016 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	53,889,363.3	-	53,889,363.3
2	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	549,471.7	-	549,471.7
3	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	54,438,835.0	-	54,438,835.0
4	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт бууралт	-18,662.8	-	-18,662.8
5	Үндсэн хөрөнгийн өсөлт бууралт	-223,530.2	-	-223,530.2
9	Тайлант үеийн үр дүн	7,304,027.6	-	7,304,027.6
10	2017 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	61,500,669.5	-	61,500,669.5
11	2018 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл	61,500,669.5	-	61,500,669.5
12	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	-806,512.0	-	-806,512.0
13	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	60,694,157.6	-	60,694,157.6
14	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт бууралт	4,504,477.0	-	4,504,477.0
15	Үндсэн хөрөнгийн өсөлт бууралт	16,887,698.1	-	16,887,698.1
18	Зарласан ногдол ашиг	-2,399.2	-	-2,399.2
19	Тайлант үеийн үр дүн	9,053,381.0	-	9,053,381.0
20	2018 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	91,137,314.4	-	91,137,314.4

4.4 Аудит хийгдсэн нэгтгэсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

/мянган төгрөгөөр/

Дансны код	Үзүүлэлт	2017 оны 12-р сарын 31	2018 оны 12-р сарын 31
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (I)	82,064,767.6	94,699,430.2
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	16,446,325.0	11,814,499.3
120	Нийтлэг татварын бус орлого	1,731,560.7	2,969,890.3
122	Тусламжийн орлого	14,714,764.3	8,844,609.0
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	65,618,442.5	82,884,930.9
2	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	66,950,228.3	77,655,717.5
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	66,950,228.3	77,655,717.5
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	63,095,435.6	62,841,001.0
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	27,928,977.5	26,391,843.7
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	2,920,216.9	3,179,746.8
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	1,597,252.4	1,550,366.6
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	1,685,445.5	1,482,029.1
2105	Нормативт зардал	82,938.4	106,033.8
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	1,927,028.8	2,533,938.4
2107	Томилолт, зочны зардал	1,168,775.6	696,665.6
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	23,248,373.9	25,153,956.0
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	2,536,426.5	1,746,421.0
212	ТАТААС	-	8,253,100.0
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	3,854,792.8	6,561,616.5
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(I)-(II)	15,114,539.2	17,043,712.7
4	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (IV)	-	5,423.1
5	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (V)	12,120,747.5	17,628,756.0
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	12,120,747.5	17,628,756.0
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	12,120,747.5	17,628,756.0
6	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VI)=(IV)-(V)	-12,120,747.5	-17,623,332.8
7	САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭНИЙ ДҮН	171,830.6	133,566.4
14	Бусад эх үүсвэр	365,365.4	347,542.7
25	САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДАЛ	193,534.8	213,976.3
8	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VIII)=(III)+(VI)+(VII)	3,165,622.4	-446,053.8
9	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	13,563,828.4	16,729,450.8
10	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	16,729,450.8	16,283,397.1

4.5 Аудит хийгдсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

/мянган төгрөгөөр/

Эдийн засгийн ангилал	Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Хувь
1	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл		3,920,046.5	-3,920,046.5	-
2	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	88,160,008.8	82,241,457.5	5,918,551.3	93.3
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	62,366,939.4	57,209,341.5	5,157,597.9	91.7
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	53,611,521.5	48,476,238.5	5,135,283.0	90.4
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	25,392,888.0	25,186,659.8	206,228.2	99.2
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	3,006,481.8	2,987,684.4	18,797.4	99.4
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	1,546,576.8	1,459,286.5	87,290.3	94.4
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	881,677.7	858,193.9	23,483.8	97.3
2105	Нормативт зардал	71,230.8	71,153.3	77.5	99.9
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	2,299,320.3	2,291,953.3	7,367.0	99.7
2107	Томилолт, зочны зардал	399,521.6	358,069.8	41,451.8	89.6
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	19,326,937.6	14,580,259.5	4,746,678.1	75.4
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	686,886.9	682,977.9	3,909.0	99.4
212	ТАТААС	8,253,100.0	8,253,100.0	-	100.0
2121	Төрийн өмчит байгууллагад олгох татаас	8,253,100.0	8,253,100.0	-	100.0
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	502,317.9	480,003.0	22,314.9	95.6
2131	Засгийн газрын урсгал шилжүүлэг	187,687.8	183,911.7	3,776.1	98.0
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	314,630.1	296,091.3	18,538.8	94.1
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	25,793,069.4	25,032,116.0	760,953.4	97.0
3	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	88,160,008.8	79,566,181.8	8,593,827.0	90.3
31	УЛСЫН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	77,797,552.9	70,278,687.3	7,518,865.6	90.3
35	ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	383,067.2	442,885.5	-59,818.3	115.6
36	ТУСЛАМЖИЙН ЭХ ҮҮСВЭРЭЭС САНХҮҮЖИХ	9,979,388.7	8,844,609.0	1,134,779.7	88.6
4	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл		1,380,830.0	-1,380,830.0	
5	Төсвийн тохируулгын өөрчлөлт		14,902,567.1	-14,902,567.1	
6	ТӨСВИЙН БУСАД МЭДЭЭЛЛИЙН АНГИЛАЛ	5797	5807	-10	100.2
61	БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО	81	81	-	100.0
62	АЖИЛЛАГСАДЫН ТОО	2858	2863	-5	100.2
65	ОРОН ТООНЫ МЭДЭЭЛЭЛ	2858	2863	-5	100.2

5 ХАВСРАЛТ

5.1 Аудитын явцад илэрсэн алдаа, зөрчлийн нэгтгэл

Аудитын нэр:	<i>Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагуудын 2018 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудит</i>	Аудитын код
Огноо:		САГ- 2019/09/СТА-ТЕЗ
2019.04.24		
Шалгагдсан байгууллагын нэр:	<i>Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагууд</i>	Сая төгрөгөөр

№	Алдаа, зөрчлийн товч утга	Мөнгөн дүн	Аудитын байгууллагаас гаргасан шийдэл	Алдаа, зөрчилтэй асуудал гаргасан албан тушаалтны	
				Албан тушаал	Овог нэр
A	1	2	3	4	5
I. ТӨСВИЙН ЕРӨНХИЙЛӨН ЗАХИРАГЧ					
1	Харьяа 3 байгууллагад нийт 132.4 сая төгрөгийн гадаад томилолтын зардалтай холбоотой зөрчил илэрсэн байна.	132.4	Албан шаардлага өгөх	ТНБД Санхүүгийн хэлтсийн дарга	Ц.Цэнгэл О.Гантулга
2	Хар нуур-Ховд голын сав газрын захиргааны 2018 оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар дотоод ажил, бичиг хэрэг, нярваар ажиллаж байсан ажилтныг ажлаас буруу халсан нь шүүхийн шийдвэрээр тогтоогдож, төсвөөс 4.7 сая төгрөгийн нөхөн олговор олгосон.	4.7	Албан шаардлага өгөх	Сайд ХШҮДАГ-ын дарга Ерөнхий нягтлан бодогч	Н.Цэрэнбат В.Жавзан Д.Гүндсамбуу
3	“Биологийн олон янз байдлыг хамгаалах, уур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицох” төсөл, Говийн их дархан цаазат газрын “Б” хэсгийн хамгаалалтын захиргаа, Увс аймгийн “Ус, цаг уур, орчны шинжилгээний газар” нь 2018 оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар “Хязгаарлалттай” санал дүгнэлт авсан байна.	-	Албан шаардлага өгөх	Сайд Санхүүгийн хэлтсийн дарга	Н.Цэрэнбат О.Гантулга
4	Аялал жуулчлал хөгжлийн төв нь Төсвийн тухай хуульд заасан цаглабарт хугацаанд 2018 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайлангаа Төрийн аудитын байгууллагад ирүүлээгүй байна.	-	Албан шаардлага өгөх	Сайд Ерөнхий нягтлан бодогч	Н.Цэрэнбат Д.Гүндсамбуу
5	Хөрөнгө оруулалтын санхүүгийн тайлангийн аж ахуйн материалын дансанд бүртгэлтэй 398.6 сая төгрөгийн хөрөнгө нь Хими, химийн технологийн хүрээлэнд 2017 оноос ашиглагдаж байгаа боловч балансаас балансад шилжүүлээгүй байна.	398.6	Зөвлөмж өгөх	ТНБД Ерөнхий нягтлан бодогч	Ц.Цэнгэл Д.Гүндсамбуу

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагуудын
2018 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

A	1	2	3	4	5
6	Байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээлтийн баталгааны тусгай дансны үлдэгдэлийг төсөл хэрэгжүүлэгч бүрээр төвлөрүүлсэн орлого, буцаан олгосон мөнгөн хөрөнгийн нэгдсэн бүртгэл, мэдээ гаргаагүй байна. Мөн төсөл хэрэгжүүлэгчийн төвлөрүүлэх орлогын төлөвлөгөө, гүйцэтгэлийг тайлагнах батлагдсан маяггүй, Байгаль хамгаалах менежментийн төлөвлөгөөний тухайн жилийн төсвийн гүйцэтгэлийг хянаж баримтжуулаагүй.	115.9	Зөвлөмж өгөх	Ерөнхий нягтлан бодогч Ахлах мэргэжилтэн Мэргэжилтэн	Д.Гүндсамбуу Б.Саран М.Тулга
	Дүн	651.6			
II. ТӨСВИЙН ТӨВЛӨРҮҮЛЭН ЗАХИРАГЧ					
Цаг уур, орчны шинжилгээний газар					
7	Увс аймгийн “Цаг уур, орчны шинжилгээний төв” нь 2018 оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар “Хязгаарлалттай” санал дүгнэлт авсан байна.	-	Албан шаардлага өгөх		
8	Тайлант онд эрүүл мэнд, нийгмийн даатгалын шимтгэлийн илүү төлөлт 2.8 сая төгрөгөөр тооцоо нийлсэн боловч санхүүгийн тайланд авлагаар тайлагнаагүй байна.	2.8	Зөвлөмж өгөх	Дарга Ахлах нягтлан бодогч	С.Энхтүвшин Д.Отгонбаяр
9	Цаг агаарт зориудаар нөлөөлж хур тунадас нэмэгдүүлэх пуужингийн зарцуулалт 9ш пуужин буюу 3.7 сая төгрөгөөр зөрүүтэй байна.	3.7	Зөвлөмж өгөх		
	Дүн	6.5			
III. ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТУСГАЙ САН					
Байгаль орчин, уур амьсгалын сан					
10	Өр төлбөрийн үлдэгдэлтэй харилцагч нарт тооцоо нийлэх хүсэлт явуулснаас 33.1 сая төгрөгийн авлагатай 5 харилцагч тус сантай тооцооны үлдэгдэлгүй талаар албан бичиг ирүүлсэн байна.	33.1	Зөвлөмж өгөх		
11	Эко халаагуур нийлүүлэх тухай 2018 оны 18/350 дугаар гэрээгээр Эрүүл-мэнд интернэшнл байгууллагаас 2 загварын цахилгаан халаагуур нийт 622ш хүлээн авахаас 500ш-г хүлээн авсан байна.	-	Зөвлөмж өгөх	Захирал Нягтлан бодогч	Х.Ганбаатар Г.Одончимэг
	Дүн	33.1			
IV. ТӨРИЙН ӨМЧИТ АЖ АХУЙН НЭГЖ					
Аялал жуулчлалын хөгжлийн төв					
12	Аялал жуулчлалын хөгжлийн төв нь Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамнаас авах 6.9 сая төгрөгийн авлагыг санхүүгийн тайландаа тусгаагүй, 65.8 сая	72.7	Зөвлөмж өгөх	Захирал Нягтлан бодогч	Б.Пүрэвжав Д.Жаргалсүрэн

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагуудын 2018 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

	төгрөгийн өглөгийг тооцоо нийлсэн актаар баталгаажуулаагүй байна.				
13	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны 2018 оны үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх ажлын хүрээнд Казиногийн тухай хуулийн төсөл боловсруулах 43.0 сая төгрөгийн гэрээт ажлын хугацаа 2018 оны 10 дугаар сарын 18-нд дууссан боловч ажлын гүйцэтгэлийн тайлан бичээгүй, гэрээ дүгнэсэн актгүй тул үлдэгдэл санхүүжилт 4.3 сая төгрөгийг олгоогүй байна.	4.3	Төлбөрийн акт тогтоох		
Монгол ус ТӨААТҮГ					
14	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичгийг 2013 онд боловсруулсан боловч байгууллагын үйл ажиллагааны онцлог, чиглэл, нягтлан бодох бүртгэлтэй нийцээгүй байна.	-	Зөвлөмж өгөх	Нягтлан бодогч	М.Энхтүвшин
15	Бэлэн мөнгөний нярав кассын бүртгэлийг гараар хөтөлдөггүй, өдөр бүр үлдэгдлээ бодитоор гаргахгүй байгаа нь Монгол Улсын Сангийн сайдын 2017 оны 347 тоот тушаалаар батлагдсан "Анхан шатны бүртгэлийн маягт зааврыг мөрдөж ажиллах" журамд нийцэхгүй байна.	-	Зөвлөмж өгөх		
	Дүн	77.0			
V. ТӨСВИЙН ШУУД ЗАХИРАГЧ					
Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яам					
16	Агаарын бохирдлыг бууруулах хөтөлбөрийн ажлын албаны батлагдсан төсвөөс автомашин худалдан авсан боловч жолооч нь зам тээврийн осол гаргаж ашиглах боломжгүй болсон байна.	17.2	Албан шаардлага өгөх	ТНБД Санхүүгийн хэлтсийн дарга Ерөнхий нягтлан бодогч Ахлах нягтлан бодогч	Ц.Цэнгэл О.Гантулга Д.Гүндсамбуу О.Дуламсүрэн
17	Хөтөлбөр арга хэмжээний батлагдсан төлөвлөгөөнд тусгагдаагүй үйл ажиллагаанд зарцуулсан байна.	114.2	Зөвлөмж өгөх		
18	Урьдчилж гарсан зардал дансанд бүртгэлтэй гэрээт ажлууд нь гэрээний хугацаанд хийгдээгүй, газрын маргаантай асуудлаар ажил зогссон, ажил хүлээн авсан актгүй зэргээс шалтгаалан он дамжин бүртгэгдсэн байна.	106.5	Зөвлөмж өгөх		
19	Сайжруулсан шахмал түлш нийлүүлэх гэрээт ажлыг гүйцэтгээгүй Дуулгант өлзийт оргил ХХК-д олгосон санхүүжилт.	300.0	Төлбөрийн акт тогтоох		
“Ойн судалгаа хөгжлийн төв” УТҮГ					
20	Ойжуулалт, ойн арга хэмжээний зардлаас гадаад орнуудад томилолтоор ажиллах 46,000.0 мянган төгрөг баталсанаас	34.9	Албан шаардлага өгөх	Захирал Нягтлан бодогч	Д.Мөнхбат Д.Ганчимэг

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагуудын
2018 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

	томилолтын хугацаа тодорхойгүй, Эйр эксперт трэвел ХХК руу 34,896.9 мянган төгрөгийн тийзний төлбөрийг урьдчилан шилжүүлж авлага үүсгэсэн байна.				
21	Гадаад томилолтын удирдамжид заасны дагуу томилолтын тайлан, илтгэх хуудас бичээгүй, үр дүнг тайлагнаагүй, холбогдох анхан шатны баримт бүрдүүлээгүй байна.	11.1	Зөвлөмж өгөх		
22	Ойжуулалт, ойн арга хэмжээний гэрээт ажлыг гүйцэтгээгүй 2 аж ахуйн нэгжид олгосон санхүүжилт	39.4	Төлбөрийн акт тогтоох		
23	Өмнөх оны авлага 2.4 сая төгрөг, гэрээт ажлын үлдэгдэл санхүүжилт 9.1 сая төгрөг нийт 11.5 сая төгрөгийг давхардуулан олгосон байна.	11.5	Зөвлөмж өгөх		
Богд Хан уулын дархан цаазат газрын хамгаалалтын захиргаа					
24	Зөвшөөрөөгүй барьсан барилгыг буулгахад 33,100.0 мянган төгрөгийг зарцуулсан нь ХУД-ын ЗД-ын 2018 оны А/138 тоот захирамжид "Газар чөлөөлөх албадан нүүлгэхэд холбогдох зардлыг буруутай этгээдээр төлүүлнэ" гэж заасантай нийцэхгүй байна.	33.1	Зөвлөмж өгөх	Дарга Нягтлан бодогч	Ц.Дуламсүрэн С.Одончимэг
25	Захиргааны хэлтсийн 9 ажилтанд амралтын мөнгө олгохдоо хоол унааны мөнгө 1.3 сая төгрөгийг илүү тооцож олгосон байна.	1.3	Төлбөрийн акт тогтоох		
Хан хэнтийн улсын тусгай хамгаалалттай газрын захиргаа					
26	Хургалга ХХК-тай 12.0 сая төгрөг, "Зэт эн констракшн" ХХК-тай 5.0 сая төгрөгийн ажлыг шууд гэрээгээр гүйцэтгэхдээ харьцуулалтын үнийн санал авалгүйгээр шууд гэрээ байгуулан гүйцэтгүүлсэн байна.	17.0	Зөвлөмж өгөх		
27	2017 оны санхүүгийн тайланд цалингийн өглөг тусгагдаагүй боловч 2017 оны цалингийн зөрүү 1.1 сая төгрөгийг олгож тайлант оны зардлад тусгасан байна.	1.1	Зөвлөмж өгөх	Дарга Нягтлан бодогч	Б.Хашмаргад П.Оюунтунгалаг
28	Захиргааны хэлтсийн 11 ажилтанд ээлжийн амралтын олговрын тооцоололд түүвэр хийж шалгахад амралтын олговр тооцох цалингийн дүнд унаа, хоолны хөнгөлөлтийн мөнгийг оруулж тооцоноос 1.9 сая төгрөгийн зөрүү гарсан байна.	1.9	Төлбөрийн акт тогтоох		
Цэнгэг усны нөөц, байгаль хамгаалах төв					
29	Байгууллага өөрийн хөрөнгийг хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлийн газарт бүртгүүлээгүй байгаа нь "Цэнгэг усны нөөц, байгаль хамгаалах төв"-ийн дүрмийн 5.1-д "үйлдвэрийн газар	-	Зөвлөмж өгөх	Захирал Ерөнхий нягтлан бодогч	Г.Номин О.Баярцэцэг

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагуудын
2018 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

	нь өөрийн эзэмшиж байгаа эд хөрөнгийн хэмжээгээр эрх эдэлж, үүрэг хүлээнэ" гэж заасны дагуу эрх эдэлж, үүрэг хүлээх нөхцөл бүрдээгүй байна.				
30	Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газарт түрээсийн орлого төвлөрүүлээгүй.	-	Зөвлөмж өгөх		
31	Үндсэн хөрөнгийн тооллогыг хийх явцад 5-6 жилийн өмнө бүртгэлд авсан ашиглагдахгүй байнаа 6,168.3 мянган төгрөгийн үнэлгээтэй кафетерийн зориулалт бүхий үндсэн хөрөнгүүд байна.	6.2	Зөвлөмж өгөх		
32	Анхан шатны баримтын бүрдэлгүй ажил гүйлгээг хийсэн.	6.0	Зөвлөмж өгөх		
Ус, цаг уур, орчны судалгаа, мэдээллийн хүрээлэн					
33	Худалдан авсан хангамж, бараа материал тогтмол зардлыг тооцооны дансаар дамжуулалгүй шууд зардлаар бүртгэсэн.	14.4	Зөвлөмж өгөх		
34	Хувь хүнтэй хийсэн гэрээний дагуу олгосон гражийн түрээс, машины түрээс гэх мэт түрээсийн орлогоос суутгасан татварыг ТТ-11-2 дугаар мэдээ буюу "гэрээгээр олгосон хөдөлмөрийн хөлс, шагнал, нэмэгдэл, тэтгэмж, тэдгээртэй адилтгах бусад орлогоос суутган тооцсон татварын мэдээ"-нд оруулж тайлагнасан.	3.0	Зөвлөмж өгөх	Захирал Нягтлан бодогч	Г.Сарантуяа Д.Энхсайхан
35	Төсвийн байгууллагын мөнгөн кассын ажиллагааны журмын дагуу кассын тайланг гаргаж ажиллаагүй, касс дахь мөнгөний үлдэгдлийн тооцоо хийгээгүй.	-	Зөвлөмж өгөх		
	Дүн	718.8			
VI.ТӨСӨЛ ХӨТӨЛБӨРИЙН НЭГЖ					
Биологийн олон янз байдлыг хамгаалах, уур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицох төсөл					
36	Төслийн тусгай гэрээний 2.1.3-д төсөл хэрэгжүүлэх нэгжид нийт 5 ажилтан байхаар заасан боловч Сангийн сайдын 2018 оны 133 тоот тушаалаар төслийн бүтэц орон тоог 7 байхаар баталсан байна. Гэтэл БОАЖЯ-ны Төрийн нарийн бичгийн даргын тушаалаар 4 ажилтан нэмэлт орон тоогоор ажиллан 29.9 сая төгрөгийн цалингийн зардал гарсан байна.	29.9	Албан шаардлага өгөх	Төслийн үндэсний захирал Санхүүгийн мэргэжилтэн	П.Цогтсайхан И.Хишигжаргал
37	Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газрын баталсан бусдаас түрээсэлдэг байр талбайн дээд хязгаар 30.0 мянган төгрөгөөс ихгүй байх гэж зааснаас 43,892.4 мянган төгрөгөөр хэтэрсэн ба ашиглалтын зардлыг түрээсийн зардалд оруулж тайлагнасан байна.	43.9	Албан шаардлага өгөх		

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагуудын
2018 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

38	Төслийн 2018 оны төсөвт гадаад томилолтын зардал батлагдаагүй байхад 43.4 сая төгрөгийн гадаад томилолтын зардал гарсан ба томилолтын үр дүнг үнэлж дүгнээгүй, төслийн үндсэн зорилготой хамаатай эсэх нь тодорхойгүй байна.	43.4	Албан шаардлага өгөх		
39	2018 онд байгуулсан нийт 852,043 еврогийн 4 гэрээнд захиалагчийг төлөөлж төслийн зохицуулагч гарын үсэг зурсан байна. Тусгай гэрээний 1.2-д заасны дагуу төслийн хүрээнд хийгдэж буй гэрээнд яамны эрх бүхий албан тушаалтан гарын үсэг зурахаар заасан байна.	-	Зөвлөмж өгөх		
40	Төсөл нь 2018 онд хөрөнгө оруулалт, худалданавалт болон үйл ажиллагааны зардалд нийт 5,678.9 сая төгрөгийг зарцуулсан боловч төсвийг Сангийн ямаар батлуулаагүй байна.	-	Зөвлөмж өгөх	Төслийн зохицуулагч	Б.Оргил
41	Ашиглах эзэн нь тодорхойгүй ширээ, сандал бэлтгэсэн, БОАЖЯ-нд 1,212.4 мянган төгрөгийн агаар цэвэршүүлэгч бэлтгэн нийлүүлсэн мөн ТХН-д хөрөнгө оруулалтын батлагдсан төсөвгүй байна.	-	Зөвлөмж өгөх		
42	Бараа материаллын тоологоор бүртгэлд байхгүй 30 боодол А4 бичгийн цаас, 8 ширхэг хивсцэвэрлэгч, болон цаасны хавчаар, хавтас, үдээс байсан.	-	Зөвлөмж өгөх	Санхүүгийн мэргэжилтэн	И.Хишигжаргал
43	Хөгнө Тарнын БЦГ-ын хамгаалалтын захиргаанд дээрх хөрөнгийн хүлээн авсан эсэхийг баталгаажуулах хүсэлт явуулахад 32,450 еврогийн өртөгтэй 1 ширхэг бартаат замын авто машин (76)-ийг хүлээн аваагүй, бусад хөрөнгийг хүлээн авсан байна.	-	Зөвлөмж өгөх	Төслийн зохицуулагч	Б.Оргил
Гэр хорооллын ариун цэврийн байгууламжийг сайжруулах замаар хөрсний бохирдлыг бууруулах төсөл					
44	Үндсэн хөрөнгийн шинж чанартай зүйлсийг бараа материал дансанд бүртгэсэн.	-	Зөвлөмж өгөх	Санхүүгийн ажилтан	Ж.Амаржаргал
45	Нийгмийн даатгалын шимтгэл суутган тооцож төлөөгүй.	-	Зөвлөмж өгөх		
46	Гадаад валютын буруу ханш тооцсон.	-	Зөвлөмж өгөх		
Хөвсгөл нуурын байгалийн цогцолбот газрын орчны бүсийн иргэдийн амьжиргааг дэмжих, тогтвортой аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх нэгдсэн төсөл					
47	Нягтлан бодох бүртгэлийн систем байгаа хэдий ч системийн ашиглалт хангалтгүй мөн гүйлгээ баланс гардаггүй байна.	-	Зөвлөмж өгөх	Төслийн менежер Санхүүгийн ажилтан	Т.Эрдэнэжаргал А.Сарантуяа

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагуудын
2018 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

48	2018 оны байдлаар 5 сум, 1 тосгонд хэрэгжүүлж байгаа өрхийн бичил бизнесийг дэмжих зээлийн эргэлтийн сангийн авлагыг санхүүгийн тайланд бүртгээгүй байна.	-	Зөвлөмж өгөх		
49	Нийгмийн даатгалын шимтгэл суутган тооцож тайлагнаагүй байна.	-	Зөвлөмж өгөх		
	Дүн	117.1			
		1,571.0			

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР АЛБАН ШААРДЛАГА

2019 оны 04 дугаар сарын 25 № 05/257
СМТ-2019/09/СТА-ТЭЗ

Улаанбаатар хот

Зөрчил арилгуулах тухай

Төрийн аудитын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.1, 18 дугаар зүйлийн 18.2-т заасан Үндэсний аудитын газрын бүрэн эрхийн хүрээнд Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.5-д заасан цаглабарт хугацаанд Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагуудын 2018 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитаар дараах зөрчил илэрлээ. Үүнд:

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагуудын 2018 оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар харьяа 3 байгууллагад нийт 132.4 сая төгрөгийн гадаад томилолтын зардалтай холбоотой зөрчил илэрсэн байна. Үүнд:

- Ойн судалгаа хөгжлийн төв УТҮГ-аас БОАЖС-ын тушаалаар гадаад орнуудад томилолтоор ажиллах 46.0 сая төгрөг баталсан боловч томилолтоор ажиллах хугацаа тодорхойгүй, тийзний төлбөрийг урьдчилан шилжүүлсэн, гадаад томилолтоор ажилласан тайлан, илтгэх хуудас, анхан шатны баримтгүй;
- Төрийн нарийн бичгийн даргын тушаалаар Аялал жуулчлалын хөгжлийн төвд шилжиж ирсэн 43.0 сая төгрөгийн Европын зарим орнуудад “Казиногийн тухай хууль” боловсруулахтай холбоотойгоор судалгаа хийх томилолтын тайлан, илтгэх хуудасгүй,
- Биологийн олон янз байдлыг хамгаалах, уур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицох төсөлд гадаад томилолтын зардал батлагдаагүй байхад 43.4 сая төгрөгийн томилолтын зардал гарсан боловч томилолтын үр дүнг үнэлж дүгнээгүй, төслийн зорилготой хамаатай эсэх нь тодорхойгүй байна.

Энэ нь Монгол Улсын Засгийн газрын 2018 оны 01 дүгээр сарын 10-ны өдрийн 8 дугаар “Төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээдийн талаар авах арга хэмжээний тухай” тогтоолын 2.2-т “Төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээдээс дээд шатны байгууллага, төрийн захиргааны төв байгууллагын зардлыг санхүүжүүлэхийг таслан зогсоох, зөрчсөн албан тушаалтанд хуулийн хүрээнд арга хэмжээ авч байх” гэж заасантай нийцэхгүй байна.

Иймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.1.12-т “аудитын явцад илэрсэн төлбөр, зөрчлийг барагдуулах акт тавих, албан шаардлага өгөх ...”, Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2016 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан “Төрийн аудитын байгууллагын акт тогтоох, албан шаардлага өгөхөд баримтлах журам”-ын 4.1-д заасныг тус тус үндэслэн **ШААРДАХ** нь:

Акт, албан шаардлагын биелэлт хангагдаагүй тохиолдолд Төрийн аудитын тухай хуулийн 28 дугаар зүйлийн 28.2.2-д “Төрийн аудитын байгууллагаас тавьсан албан шаардлага, төлбөрийн актыг цаг хугацаанд нь биелүүлээгүй тохиолдолд зөрчил гаргасан албан тушаалтныг үүрэгт ажлаас нь халах тухай саналыг төрийн аудитын байгууллага эрх бүхий албан тушаалтанд хүргүүлнэ” гэж заасны дагуу харууцагч албан тушаалтанд харууцлага тооцуулахаар эрх бүхий албан тушаалтанд санал хүргүүлнэ.

\\10.10.10.20\Bichig_Khereg\Alban Shaardlaga\2019\0429SAG6.Docx

070990

1. Цаашид дээд шатны байгууллага, албан тушаалтны хуульд нийцсэн шийдвэрийг хэрэгжүүлж, төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээдээс дээд шатны байгууллага, төрийн захиргааны төв байгууллагын зардлыг санхүүжүүлэхгүй байх.
2. Албан шаардлагын биелэлтийг 2019 оны 9 дүгээр сарын 01-ний өдрийн дотор Үндэсний аудитын газарт ирүүлэхийг Төрийн нарийн бичгийн дарга Ц.Цэнгэл, О.Гантулга, ерөнхий нягтлан бодогч Д.Гүндсамбуу нарт хариуцуулав.

АЛБАН ШААРДЛАГЫГ

ТОГТООСОН:
 САНХҮҮГИЙН АУДИТЫН ГАЗРЫН
 ЗАХИРАЛ БӨГӨӨД ТЭРГҮҮЛЭХ
 АУДИТОР Ц.НАРАНЧИМЭГ
 АУДИТОР Ж.БОЛОРМАА
 АУДИТОР Э.ЭНХБААТАР

ЗӨВШӨӨРСӨН:
 ТӨРИЙН НАРИЙН БИЧГИЙН ДАРГА Ц.ЦЭНГЭЛ
 САНХҮҮГИЙН ХЭЛТСИЙН ДАРГА О.ГАНТУЛГА
 ЕРӨНХИЙ НИЯГТЛАН БОДОГЧ Д.ГҮНДСАМБУУ

Акт, албан шаардлагын биелэлт хангагдаагүй тохиолдолд Төрийн аудитын тухай хуулийн 28 дугаар зүйлийн 28.2.2-д "Төрийн аудитын байгууллагаас тавьсан албан шаардлага, төлбөрийн актыг цаг хугацаанд нь биелүүлээгүй тохиолдолд зөрчил гаргасан албан тушаалтныг үүрэгт ажлаас нь халах тухай саналыг төрийн аудитын байгууллага эрх бүхий албан тушаалтанд хүргүүлнэ" гэж заасны дагуу хариуцагч албан тушаалтанд хариуцлага тооцуулахаар эрх бүхий албан тушаалтанд санал хүргүүлнэ.

**ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР
АЛБАН ШААРДЛАГА**

2019 оны 04 дугаар сарын 25

№ 05/258

Улаанбаатар хот

САС-2019/09/000-583

Зөрчил арилгуулах тухай

Төрийн аудитын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.1, 18 дугаар зүйлийн 18.2-т заасан Үндэсний аудитын газрын бүрэн эрхийн хүрээнд Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.5-д заасан цаглабарт хугацаанд Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагуудын 2018 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитаар дараах зөрчил илэрлээ. Үүнд:

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны харьяа Хар нуур- Ховд голын сав газрын захиргааны даргын 2016 оны 8 дугаар сарын 3-ны өдрийн Б/23 дугаар тушаалаар Дотоод ажил бичиг хэрэг, нярвын ажлыг түр гүйцэтгэж байсан ажилтныг үндэслэлгүйгээр халсан нь шүүхээр тогтоогдож, ажилгүй байсан хугацааны нөхөн төлбөрт төсвөөс 4.7 сая төгрөгийг олгосон байна. Энэ нь Захиргааны ерөнхий хуулийн 103 дугаар зүйлийн 103.1-д “ Иргэн, хуулийн этгээдийн хохирлыг барагдуулсны улмаас өөрт учирсан хохирлыг захиргааны байгууллага Иргэний хуулийн 498.5-д заасны дагуу гэм буруутай албан тушаалтнаар буцааж төлүүлнэ” гэж заасантай нийцэхгүй байна.

Иймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.1.12-т “аудитын явцад илэрсэн төлбөр, зөрчлийг барагдуулах акт тавих, албан шаардлага өгөх ...”, Монгол Улсын Ерөнхий аудиторовын 2016 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан “Төрийн аудитын байгууллагын акт тогтоох, албан шаардлага өгөхөд баримтлах журам”-ын 4.1-д заасныг тус тус үндэслэн **ШААРДАХ нь:**

1. Захиргааны ерөнхий хуулийн 103 дугаар зүйлийн 103.2-д “Энэ хуулийн 103.1-д гэм буруутай албан тушаалтнаар хохирлыг төлүүлэх үүргийг тухайн захиргааны байгууллагын дээд шатны байгууллагын дотоод аудитын нэгж хариуцна” гэж заасныг хэрэгжүүлэх.
2. Албан шаардлагын биелэлтийг 2019 оны 9 дүгээр сарын 01-ний өдрийн дотор Үндэсний аудитын газарт ирүүлэхийг Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд Н.Цэрэнбат, Ерөнхий нягтлан бодогч Д.Гүндсамбуу нарт хариуцуулав.

АЛБАН ШААРДЛАГЫГ

ТОГТООСОН:
 САНХҮҮГИЙН АУДИТЫН ГАЗРЫН
 ЗАХИРАЛ БӨГӨӨД ТЭРГҮҮЛЭХ
 АУДИТОР *Ц.Наранчимэг* Ц.НАРАНЧИМЭГ
 АУДИТОР *Ж.Болормаа* Ж.БОЛОРМАА
 АУДИТОР *Э.Энхбаатар* Э.ЭНХБААТАР

ЗӨВШӨӨРСӨН:
 БАЙГАЛЬ ОРЧИН, АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН
 САЙД *Н.Цэрэнбат* Н.ЦЭРЭНБАТ
 ХЯНАЛТ-ШИНЖИЛГЭЭ, ҮНЭЛГЭЭ,
 ДОТООД АУДИТЫН ГАЗРЫН ДАРГА *В.Жавзан* В.ЖАВЗАН
 ЕРӨНХИЙ НЯГТЛАН БОДОГЧ *Д.Гүндсамбуу* Д.ГҮНДСАМБУУ

Акт, албан шаардлагын биелэлт хангагдаагүй тохиолдолд Төрийн аудитын тухай хуулийн 28 дугаар зүйлийн 28.2.2-д “Төрийн аудитын байгууллагаас тавьсан албан шаардлага, төлбөрийн актыг цаг хугацаанд нь биелүүлээгүй тохиолдолд зөрчил гаргасан албан тушаалтныг үүрэгт ажлаас нь халах тухай саналыг төрийн аудитын байгууллага эрх бүхий албан тушаалтанд хүргүүлнэ” гэж заасны дагуу хариуцагч албан тушаалтанд хариуцлага тооцуулахаар эрх бүхий албан тушаалтанд санал хүргүүлнэ.

**ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР
АЛБАН ШААРДЛАГА**

2019 оны 04 дугаар сарын 25

№ 06/259

Улаанбаатар хот

САС-2019/09/САА ТЭЗ

┌ Сахилгын шийтгэл ногдуулах тухай ┐

Төрийн аудитын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.1, 18 дугаар зүйлийн 18.2-т заасан Үндэсний аудитын газрын бүрэн эрхийн хүрээнд Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.5-д заасан цаглабарт хугацаанд Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагуудын 2018 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Харьяа байгууллагуудын санхүүгийн тайланд хийсэн аудитаар:

- Говь-Алтай аймгийн Говийн их дархан цаазат газрын “Б” хэсгийн хамгаалалтын захиргаа;
- Биологийн олон янз байдлыг хамгаалах, уур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицох” төслийн нэгжийн санхүүгийн тайланд “Хязгаарлалттай” санал дүгнэлт өгсөн.

Дээрх байгууллагуудад Төрийн аудитын тухай хуулийн 28 дугаар зүйлийн 28.1. "... санхүүгийн тайлангийн аудитаар хязгаарлалттай, сөрөг санал, дүгнэлт авсан, ... албан тушаалтанд холбогдох хууль тогтоомжид заасны дагуу сахилгын шийтгэл ногдуулах албан шаардлагыг төрийн аудитын байгууллагаас эрх бүхий албан тушаалтанд хүргүүлнэ" заалтын дагуу хариуцлага тооцуулах албан шаардлагыг хүргүүлж байна.

Иймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.1.12-т “аудитын явцад илэрсэн төлбөр, зөрчлийг барагдуулах акт тавих, албан шаардлага өгөх ...”, Монгол Улсын Ерөнхий аудиторовын 2016 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан “Төрийн аудитын байгууллагын акт тогтоох, албан шаардлага өгөхөд баримтлах журам”-ын 4.1-д заасныг тус тус үндэслэн **ШААРДАХ нь:**

1. “Хязгаарлалттай” санал дүгнэлт авсан төсвийн захирагч нарт сахилгын шийтгэл ногдуулж, ажлын хариуцлагыг сайжруулах арга хэмжээ авч ажиллах.
2. Албан шаардлагын биелэлтийг 2019 оны 6 дугаар сарын 1-ний өдрийн дотор Үндэсний аудитын газарт ирүүлэхийг Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд Н.Цэрэнбат, Ерөнхий нягтлан бодогч Д.Гүндсамбуу нарт хариуцуулав.

АЛБАН ШААРДЛАГЫГ

ТОГТООСОН:
 САНХҮҮГИЙН АУДИТЫН ГАЗРЫН
 ЗАХИРАЛ БӨГӨӨД ТЭРГҮҮЛЭХ
 АУДИТОР *[Signature]*
 АУДИТОР *[Signature]* Ц.НАРАНЧИМЭГ
 АУДИТОР *[Signature]* Ж.БОЛОРМАА
 АУДИТОР *[Signature]* Э.ЭНХБААТАР

ЗӨВШӨӨРСӨН:
 БАЙГАЛЬ ОРЧИН, АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН
 САЙД *[Signature]* Н.ЦЭРЭНБАТ
 ЕРӨНХИЙ НЯГТЛАН БОДОГЧ
[Signature] Д.ГҮНДСАМБУУ

Акт, албан шаардлагын биелэлт хангаснаас үүний тохиолдолд Төрийн аудитын тухай хуулийн 28 дугаар зүйлийн 28.2.2-д “Төрийн аудитын байгууллагаас тавьсан албан шаардлага, төлбөрийн актыг цаг хугацаанд нь биелүүлээгүй тохиолдолд зөрчил гаргасан албан тушаалтныг үүрэгт ажлаас нь халах тухай саналыг төрийн аудитын байгууллага эрх бүхий албан тушаалтанд хүргүүлнэ” гэж заасны дагуу хариуцагч албан тушаалтанд хариуцлага тооцуулахаар эрх бүхий албан тушаалтанд санал хүргүүлнэ.

**ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР
АЛБАН ШААРДЛАГА**

2019 оны 04 дугаар сарын 25

№ 06/260

Улаанбаатар хот

СЭГ-2019/09/СЭД-ТЭЗ

Сахилгын шийтгэл ногдуулах тухай

Төрийн аудитын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.1, 18 дугаар зүйлийн 18.2-т заасан Үндэсний аудитын газрын бүрэн эрхийн хүрээнд Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.5-д заасан цаглабарт хугацаанд Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны харьяа Аялал жуулчлалын хөгжлийн төвийн 2018 оны санхүүгийн тайланд хийсэн түүврийн аудитаар дараах зөрчил илэрлээ. Үүнд:

Аялал жуулчлалын хөгжлийн төв нь 2018 оны санхүүгийн тайлангаа Төсвийн тухай хуулийн 8.9.8-д заасан цаглабарт хугацаанд Төрийн аудитын байгууллагад ирүүлээгүй байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д “Төсвийг төлөвлөх, батлах, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн захирагч нь төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй”, 6.3.2-т “Санхүүгийн аливаа үйл ажиллагааг нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын болон үндэсний стандартын дагуу, цаг хугацаанд нь, үнэн зөв, үндэсний мөнгөн тэмдэгтээр илэрхийлэн бүртгэж, тайлагнах”, 8 дугаар зүйлийн 8.9.8-д “Төрийн болон орон нутгийн өмчит, төрийн болон орон нутгийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээд жилийн эцсийн санхүүгийн тайлангаа дараа жилийн 02 дугаар сарын 15-ны дотор төрийн аудитын байгууллагад хүргүүлэх” гэж заасантай тус тус нийцэхгүй байна.

Иймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.1.12-т “аудитын явцад илэрсэн төлбөр, зөрчлийг барагдуулах акт тавих, албан шаардлага өгөх ...”, Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2016 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан “Төрийн аудитын байгууллагын акт тогтоох, албан шаардлага өгөхөд баримтлах журам”-ын 4.1-д заасныг тус тус үндэслэн **ШААРДАХ нь:**

1. Төсвийн тухай хуульд заасан цаглабарт хугацаанд санхүүгийн тайлангаа Төрийн аудитын байгууллагад ирүүлээгүй буруутай албан тушаалтнуудад сахилгын шийтгэл ногдуулах,
2. Албан шаардлагын биелэлтийг 2019 оны 6 дугаар сарын 01-ний өдрийн дотор Үндэсний аудитын газарт ирүүлэхийг Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд Н.Цэрэнбат, ерөнхий нягтлан бодогч Д.Гүндсамбуу нарт хариуцуулав.

АЛБАН ШААРДЛАГЫГ

ТОГТООСОН:
 САНХҮҮГИЙН АУДИТЫН ГАЗРЫН
 ЗАХИРАЛ БӨГӨӨД ТЭРГҮҮЛЭХ
 АУДИТОР *[Signature]*
 АУДИТОР *[Signature]* Ц.НАРАНЧИМЭГ
 АУДИТОР *[Signature]* Ж.БОЛОРМАА
 АУДИТОР *[Signature]* Э.ЭНХБААТАР

ЗӨВШӨӨРСӨН:
 БАЙГАЛЬ ОРЧИН, АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН
 САЙД *[Signature]* Н.ЦЭРЭНБАТ
 ЕРӨНХИЙ НИЯГТЛАН БОДОГЧ
[Signature] Д.ГҮНДСАМБУУ

Акт, албан шаардлагын биелэлт хангаснаас үнэ тохиолдолд Төрийн аудитын тухай хуулийн 28 дугаар зүйлийн 28.2.2-д “Төрийн аудитын байгууллагаас тавьсан албан шаардлага, төлбөрийн актыг цаг хугацаанд нь биелүүлээгүй тохиолдолд зөрчил гаргасан албан тушаалтныг үүрэгт ажлаас нь халах тухай саналыг төрийн аудитын байгууллага эрх бүхий албан тушаалтанд хүргүүлнэ” гэж заасны дагуу харгуцагч албан тушаалтанд харцууллага тооцуулахаар эрх бүхий албан тушаалтанд санал хүргүүлнэ.

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР АКТ

2019 оны 04 дугаар сарын 25

№ 03/89

Улаанбаатар хот

САН-2019/09/СГА ТБЗ

Төлбөр барагдуулах тухай

Төрийн аудитын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.1, 18 дугаар зүйлийн 18.2-т заасан Үндэсний аудитын газрын бүрэн эрхийн хүрээнд Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.5-д заасан цаглабарт хугацаанд Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны харьяа Аялал жуулчлалын хөгжлийн төвийн 2018 оны санхүүгийн тайланд хийсэн түүврийн аудитаар дараах зөрчил илэрлээ. Үүнд:

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны 2018 оны үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх ажлын хүрээнд “Казиногийн тухай хуулийн төсөл боловсруулах ажилд олон улсын туршлага судлах” 2018 оны 6 дугаар сарын 18-ны өдрийн №18/143 дугаар бүхий гэрээт ажлын урьдчилгаа санхүүжилтэд 38.7 сая төгрөг олгож, үлдэгдэл санхүүжилт 4.3 сая төгрөгийг гэрээт ажлыг дүгнэн, гэрээний гүйцэтгэлийн актыг үйлдэж олгохоор заасан байна.

Гэвч гэрээний хугацаа 2018 оны 10 дугаар сарын 18-нд дууссан ба гэрээт ажлын тайланг дүгнээгүй, гэрээний гүйцэтгэлийн акт үлдээгүй, үлдэгдэл санхүүжилт 4.3 сая төгрөг мөнгөн хөрөнгийн дансанд үлдэгдлээр бүртгэсэн байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д “Төсвийг төлөвлөх, батлах, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн захирагч нь төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй”, 6.4.1-д “төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах” гэсэн заалттай нийцэхгүй байна.

Иймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.1.12-т “аудитын явцад илэрсэн төлбөр, зөрчлийг барагдуулах акт тавих, албан шаардлага өгөх ...”, Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2016 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан “Төрийн аудитын байгууллагын акт тогтоох, албан шаардлага өгөхөд баримтлах журам”-ын 3.1-д заасныг тус тус үндэслэн **ТОГТООХ нь:**

1. Гэрээт ажлын үлдэгдэл 4.3 сая төгрөгийг Үндэсний аудитын газрын Төв төрийн сан дахь 100900000601 тоот дансанд 2019 оны 6 дугаар сарын 01-ний өдрийн дотор төвлөрүүлэх
2. Биелэлтийг 2019 оны 6 дугаар сарын 30-ны өдрийн дотор Үндэсний аудитын газарт ирүүлэхийг Аялал жуулчлалын хөгжлийн төвийн захирал Б.Пүрэвжав, нягтлан бодогч Д.Жаргалсүрэн нарт даалгав.

ТОГТООСОН:

САНХҮҮГИЙН АУДИТЫН ГАЗРЫН
ЗАХИРАЛ БӨГӨӨД ТӨРГҮҮЛЭХ
АУДИТОР *[Signature]* Ц.НАРАНЧИМЭГ
АУДИТОР *[Signature]* Ж.БОЛОРМАА
АУДИТОР *[Signature]* Э.ЭНХБААТАР

АКТЫГ

ЗӨВШӨӨРСӨН:

АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН ХӨГЖЛИЙН
ТӨВИЙН ЗАХИРАЛ *[Signature]*
Б.ПҮРЭВЖАВ
НЯГТЛАН БОДОГЧ
Д.ЖАРГАЛСҮРЭН
[Signature]

Акт, албан шаардлагын биелэлт хангагдаагүй тохиолдолд Төрийн аудитын тухай хуулийн 28 дугаар зүйлийн 28.2.2-д “Төрийн аудитын байгууллагаас тавьсан албан шаардлага, төлбөрийн актыг цаг хугацаанд нь биелүүлээгүй тохиолдолд зөрчил гаргасан албан тушаалтныг үүрэгт ажлаас нь халах тухай саналыг төрийн аудитын байгууллага эрх бүхий албан тушаалтанд хүргүүлнэ” гэж заасны дагуу хариуцагч албан тушаалтанд хариуцлага тооцуулахаар эрх бүхий албан тушаалтанд санал хүргүүлнэ.

ТЭМДЭГЛЭЛ

A series of horizontal dotted lines for writing, consisting of 25 lines spaced evenly down the page.

ТЭМДЭГЛЭЛ

A series of horizontal dotted lines for writing, consisting of 25 lines spaced evenly down the page.